1893 – 1963
70-ий РІК ВИДАННЯ
І СЛУЖБИ СВОЄМУ
НАРОДОВІ ТА ПРАВДІ

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City 3, N. J.
HEnderson 4-0237
HEnderson 4-0807
УНСоюз: HEnderson 5-8740
— Тел. з Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюз: BArcly 7-3337

РІК LXX. Ч. 193. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 10-го ЖОВТНЯ 1963 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, OCTOBER 10, 1963 No. 193. VOL. LXX.

СЕНАТ ПРИЙНЯВ ЗАКОН ПРО ВИШКІЛ РОБІТНИКІВ

НА ЦЮ ЦІЛЬ ПРИЗНАЧИЛИ В НАЙБЛИЖЧИХ ТРЬОХ РОКАХ $1.2 БІЛЬЙОНА

Вашингтон. — Сенат 8-го жовтня схвалив більшістю 80-ох до 4-ох голосів законопроєкт про перевишкіл робітників, щоб можна було з успіхом поборювати безробіття, яке поширюється внаслідок автоматизації праці. Цей законопроєкт передбачає, що уряд може видати впродовж найближчих трьох років дол. 1.2 більйона. В законопроєкті є також і окремий пункт про продовження на дальші три роки так званого закону про крайове виховання в цілі оборони, а також продовження на три роки тих всіх проєктів, які мають на цілі доповнення фахового вишколу робітників, бо, як підкреслив сенатор демократ із Міннесоти Гюберт Г. Гомфрі — крайова продукція зростає пропорційно до витрат на фаховий вишкіл робітників. 7-го жовтня Сенат більшістю 52-ох до 23-ох голосів відкинув поправку сенатора республіканця Беррі Голдвотера, щоб зменшити суму на перевишкіл на дол. 805 мільйонів. На самий фаховий перевишкіл призначено в 1964-му році — дол. 108 мільйонів, в 1965-му — дол. 243 мільйони, і тількиж само в 1966-му році.

Прийнятий Сенатом проєкт мусить бути узгіднений на окремій конференції з тією його редакцією, що її схвалила Палата Репрезентантів, бо Палата прийняла вужчий законопроєкт в цій справі. Перед голосуванням в Сенаті сенатор демократ із Пенсилвенії Джозеф С. Кларк пропонував іншу редакцію цього проєкту в справі виховного закону, який передбачав би фаховий вишкіл, мав би на оці оборонні цілі та райони з більшим числом безробітних, а також узгляднював би допомогу академічному шкільництву. Але Сенат не був приготований на те, щоб дебатувати над таким широким проєктом, і тому сенатор Кларк відкликав свій проєкт. Сенатор республіканець Джекоб К. Джевітс із Ню Йорку ставив внесок, щоб допомогу школам узалежнити від того, чи вони будуть призначені для білих і негритянських учнів, але Сенат відкинув цю поправку до закону. Інші сенатори підкреслювали, що не можна зменшувати федеральних витрат на фаховий вишкіл робітників, бо, як підкреслив сенатор демократ із Міннесоти ...

Президент Кеннеді виїде найближчою зимою з відвідинами на Далекий Схід

Вашингтон. — Пр'ср Салінджер відповів на запит журналістів щодо поголосок про недалекий виїзд Президента на Далекий Схід: „покищо нема ще певних плянів щодо будь-якої подорожі". Проте він не заперечив можливости що президент Кеннеді таки виїде під час найближчої зими на Далекий Схід, однак ледви, чи це станеться вже у грудні ц.р., бо на грудень Президент має вже устійнені виступи та авдієнції у Вашингтоні. Подорож Президента охоплювала б в першу черзі союзницькі держави — Японію, Філіппіни, Тайвань (Формозу) і Південну Корею. Запрошення дістав був Президент також від Австралії, Індонезії, Індії, Пакистану і Сіяму. Напевне Президент не поїде до Південного В'єтнаму з уваги на напружені взаємини з тамошнім президентом Нґо Дінг Дімом, як теж не відомо, як буде у відношенні до Індонезії з уваги на гостріий її конфлікт з Британією та авантюрницьку політику у відношенні до новоствореної прозахідної Малайзії. Докладного пляну цієї подорожі ще нема, але вона напевне відбудеться, бо президент Кеннеді був уже двічі в Европі, а ні разу на Середньому ані Далекому Сході, дармащо чимало державних володарів відвідували Вашингтон.

Департамент Оборони скасував окремі додатки воякам, які служать за кордоном

Вашингтон. — Секретар оборони Роберт МекНамара 4-го жовтня зарядив, щоб припинити виплачування окремі службові додатки тим воякам, що відбувають військову повинність за кордоном, головним чином в Европі, Японії та на Гаваях. Одночасно секретар оборони зарядив, щоб окремі додатки діставали ті вояки, які є сепаровані від родин, і ті члени збройних сил, що „виконують свої обов'язки, є наражені на небезпеку збоку ворога, як наприклад, в Південному В'єтнамі". Таким чином деякі вояки, головно ті, що є поза ЗДА, не скористають із щойно ухваленого законом збільшення платні військовиків, бо вони одночасно не будуть діставати додатків за службу поза межами ЗДА, а ці додатки деколи були більші від теперішнього збільшення платні. Досі коло 600,000 вояків діставали додатки за закордонну службу, а відтепер тільки 225,000 є управнені до цих додатків. Зарядження про окремі додатки відноситься до стрільців і підстаршин, бо офіцери не дістають жадних додатків за службу за кордоном.

Айзенгавер висміває плян кандидатури на становище віце-президента

Вашингтон. — В пресі появилася була вістка про те, що колишній президент Д. Д. Айзенгавер не може старатися про кандидатуру на президента, але він старається вияснити, чи закон не забороняє колишньому президентові кандидувати на становище віце - президента. Таку вістку приніс щоденник „Вашингтон Івнінґ Стар", і додав, що колишній головний прокуратор Герберт Бравнелл мав поінформувати Айзенгавера, що закон забороняє колишньому президентові втретє старатися про президентуру, але ця заборона не відноситься до становища віце - президента. Айзенгавер висміяв тих вістки і заявив, що він бажає так само посту віце - президента, як бажає собі „діри в голові". Айзенгавер сказав, що подібна справа була порушувана в 1960-му році, і тоді він висміяв був вістку про те, що він мав би кандидувати на віце - президента.

Уряд інформує пресу про загальне положення в Америці і світі

Вашингтон. — Упродовж минулого понеділка і вівтірка, 7-го і 8-го жовтня, тут відбулася Крайова Конференція редакторів та радіових і телевізійних коментаторів, під час якої високі державні урядовці в доповідях та відповідях на запити інформували про стан і розвиток багатьох ділянок політики в Америці і в світі. Конференція відбувалася переважно на такій засаді, що преса може — за малими тільки вийнятками, що були цілком не для публікації — подавати все, про що була мова, але не повинна відкликатись на слова поодиноких урядовців чи навіть згадувати про їхні становища. З українських публікацій на конференції були заступлені католицький щоденник „Америка", англомовний „Український Квартальник" та „Свобода". До найбільш обговорюваних справ належали такі події, як відносини між Америкою і Совєтським Союзом, зокрема підписання договору про частинну заборону атомових випробувань, справа продажу американської пшениці Совєтському Союзові, справи Куби, В'єтнаму і Ляосу, останні події в південно - американських країнах, проблеми американської оборони, досліджування космічних просторів, міжнародна торгівля та взаємини між вільними країнами, становище Франції, як і багато інших актуальних проблем, включно до відвідин мадам Ню в Америці. На закінчення першого дня конференції, в понеділок 7-го жовтня, відбулося в одній з державних установ прийняття для учасників конференції, на якому з черги було багато нагод в приватних розмовах з високими репрезентантами уряду також обмінюватись думками і поглядами на різні актуальні проблеми американської і закордонної політики. Заторкнені на згаданій конференції справи будуть з'ясовані детально на сторінках „Свободи".

Конґрес схвалив на оборону $47.2 більйона

Вашингтон. — 8-го жовтня Конґрес закінчив акцію в справі оборонного бюджету, бо спільна конференція, складена з сенаторів і конґресменів погодилася компромісово на те, щоб в цьому фінансовому році, що почався 1-го липня 1963 на оборону країни призначити дол. 47.2 більйона. Палата Репрезентантів схвалила була більшу суму на оборону, а Сенат меншу, але сукупна Конґресом сума дол. 47.2 більйона є на дол. 1.7 більйона менша від тієї, якої домагався президент Кеннеді в січні цього року. Але уряд не критикує цього закону, який в Палаті здобув більшість 335 голосів до 3-ох, а в Сенаті перейшов без жадної дискусії. Представник уряду заявив, що Департамент Оборони старатиметься дати собі раду з тими фондами, що Конґрес признав. Цей законопроєкт ще має підписати Президент, щоб він став законом.

Стемфордський Владика Йосиф Шмондюк прислав з Риму ґратуляції і благословення на 50-ліття 350 Відділу УНСоюзу в Стемфорді

Стемфорд, Конн. — В минулу неділю відбулася в цій громаді урочистість відзначення 50-ліття Братства св. Архангела Михаїла, 350 Відділу УНСоюзу. На це свято, в якому взяло участь багато місцевих громадян, наспіло з Риму письмо місцевого стемфордського Владики Кир Йосифа Шмондюка, який перебуває там у зв'язку з другою сесією Собору. В тому письмі Владика пише: „Мило мені було довідатися з Вашого листа з 14-го вересня ц. р. про Ювілейне Свято, що його влаштовує в неділю 6-го жовтня 1963 з нагоди 50-річчя існування Братства Св. Михаїла — 350 Відділу УНС. Це належна честь піонерам Української Громади в Стемфорді, першим організаторам, як рівнож і всім заслуженим членам того ж Відділу. Братства при наших церквах були започаткуванням парохіяльного життя українців еміґрантів на вільній землі Вашингтона. Вони тим продовжали традиційне життя, що було головною підставою культури нашого народу на рідних землях та заборолом перед винародовленням на чужині. Отож ґратулюю Вам з нагоди цього Золотого Ювілею і бажаю Вам дальшого розвитку на всіх царинах церковного і народного життя. Нехай Господь благословить на многі і благі літа". Цей привіт прийняли приявні з великим вдоволенням і вдячністю для свого Владики. Ювілейне свято відбулося у виді святочного бенкету в залі катедральної церкви св. Володимира. У бенкеті взяв участь місцевий парох та декан Колеґії св. Василія Великого о. Стефан Хрепта, який молитвою розпочав прийняття. Приявних гостей вітав голова Товариства п. Григорій Слобода, який представив почесних гостей та передав провід тостмайстрові Василеві Блащукові. Після прочитання привітань Владики Стемфорду та генерального вікарія о. Еміліяна Манастирського, який до щирих слів признання за 50-річну працю та побажань долучив також архієрейське благословення передане Владикою Йосифом з Риму, голова контрольної комісії Відділу Йосиф Смаль прочитав дбайливо опрацьовану історію Відділу, складену на тлі історії УНСоюзу та української громади в Америці. Він прочитав також протокол перших основних зборів від 30-го грудня 1912 року, що відбулися в приявності тогочасного головного секретаря УНСоюзу, Михайла Угорчака. Першим секретарем Відділу обрано Івана Каштанюка, пізнішого головного секретаря УНСоюзу. Після цього секретар Відділу, Тома Фінів, склав

(Закінчення на сторінці 4-ій)

УСК Ню Йорк відзначає бенкетом 15-річчя свого існування

Ню Йорк. — Український Спортовий Клюб в Ню Йорку святкуватиме ювілейним бенкетом в суботу 12 жовтня ц.р. 15-річчя свого існування. Цей бенкет відбудеться увечері, від год. 7.30, у великій залі УНДому в Ню Йорку. Бенкет уматнить мистецьку частину з виступами відомих гумористів Ікера, Понеділка і Радванського, а тостмайстром бенкету буде д-р Ярослав Падох, головний секретар Українського Народного Союзу і відомий громадський діяч. Український Спортовий Клюб вже скоро закінчить шістнадцятий рік свого існування. Засновано УСК 20-го грудня 1947 року, але це вже був у дійсності другий крок українських ентузіястів спорту, які по прибутті на вільну землю Вашингтона почали були свою працю в спорті півроку раніше в спортовій секції Української Студентської Громади в Ню Йорку й опісля рішили усамостійнитися для ширшого розгорнення своєї спортово-виховної праці. За всі роки існування Український Спортовий Клюб проявив багато праці та посвяти своїх діячів і провідників для справи виховання нашої молоді та репрезентації українців у спорті вільного світу.

Об'єднані Нації вишлють слідчу комісію до Південного В'єтнаму

Об'єднані Нації. — Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй рішила в минулий вівторок 8-го жовтня ц.р., що президент Асамблеї д-р Карльос Соса Родріґез з Венесуелі призначить спеціяльну місію, яка виїде до Південного В'єтнаму для перевірення правдивости оскаржень збоку шістьох буддистських держав, що тамошній режим Нґо Дінг Дієма переслідує буддистів та взагалі править із порушенням прав людини й громадянина. Це рішення відбулось без голосування, а просто через ствердження президентом Генеральної Асамблеї, що нема проти такого проєкту формального спротиву. Південний В'єтнам, який спершу стояв на становищі, що справа конфлікту з буддистами „поладнана" і що Об'єднані Нації не мають права втручатися в його внутрішні справи, сам запропонував таку перевірку відносин місією Об'єднаних Націй. Совєтський Союз спершу обстоював, що таку перевірку повинні перевести Британія і Совєтський Союз, як спонзори Женевської конференції з 1954-го року, коли-то покликано до життя В'єтнам та водночас — т. зв. Невтральну Контрольну Комісію, членами якої є Індія, Канада і Польща. Ця Комісія на терені В'єтнаму зовсім не діяла, бо комуністичний Північний В'єтнам не допустив її на свій терен. З уваги на приявність в тій Комісії комуністичної Польщі — ЗДА й інші західні держави спротивились внескові Миколи Федоренка, який від Совєтського Союзу в своєму внеску не підтримав. Родріґез ще не призначив членів слідчої місії до Південного В'єтнаму.

Братова південнов'єтнамського президента Нґо Дінг Дієма пані Нґо Дінг Нгу виходить із своєю донькою Ле Туї із літака після прибуття до Ню Йорку. Її відвідини у ЗДА є приватні і вона має перебути тут три тижні виступаючи в радіо і в телевізії. Коли на Крайовій конференції для преси у Вашингтоні був запит, чи Уряд ЗДА плянує будь-які заходи в справі побитих у В'єтнамі американських кореспондентів, один із високих державних урядовців звернув увагу, що саме американська преса робить найбільшу сенсацію з приїзду мадам Ню до Америки, влаштовуючи їй багато всіляких зустрічей, але й признав, що ця жінка є „між іншими речами" також і „піс оф ньюз" (кусень новини) сама по собі.

КУК вимагає конституційних ґарантій для збереження мови й культури українських й інших етнічних груп

Вінніпеґ. — Президія Комітету Українців Канади проголосила з датою 30 вересня ц.р. комунікат у справі актуальної тепер на терені Канади проблеми двомовности і двокультуризму, що нею має зайнятися найближчим часом канадійська Королівська Комісія. Схвалений цей комунікат Крайовою Радою КУК на конференції, що відбулася в днях 27 і 28 вересня ц.р. у Вінніпеґу, в такому тексті:

„Голови і уповноважені делеґати Складових Організацій і Відділів Комітету Українців Канади з провінцій Манітоби, Саскачевану, Альберти, Онтеріо, Квебеку і Британської Колюмбії разом з послами-українцями до федерального парляменту і сенаторами та послами до провінційних леґіслатур, зібрані на Крайовій Раді КУК дня 27 і 28 вересня у Вінніпеґу обмірковували й винесли по питанях двомовности і двокультуризму такі устійнення: (1) Українці стоять на становищі державної єдности і неподільности Канади спертих на принципах рівноправности та на рівнім трактуванні всіх громадян без різниці на їх національне походження і без огляду, коли вони, або їх предки прибули до Канади. (2) Визнаючи та респектуючи за англійською і французькою етнічними групами Канади ті права і привілеї, що їм загарантовані Британським Північно-Американським Актом, Крайова Рада одночасно вимагає конечність конституційних ґарантій для всіх інших етнічних груп на право збереження і плекання своїх культурних цінностей включно з їх матірніми мовами та всебічною піддержкою держави. (3) Доручити КУК виготовити на основі вище з'ясованих напрямних меморандум до Королівської Комісії, в якому належить поінформувати її докладно про думки видвигнені учасниками Крайової Ради і ті, які ще можуть наспіти до КУК від українських організацій і індивідуальних громадян."

Наради конференції Крайової Ради КУК були попереджені двома доповідями, а саме вп. Ростислава Шульгина з Монтреалу, який представив делеґатам і гостям тло, на якому прийшло до теперішнього конфлікту між канадійцями французького і англійського походження та д-р Ізидора Глинки, з Вінніпеґу, який з'ясував українські позиції щодо двомовности і двокультуризму.

Виступ хору „Кобзар" у Торонті пройшов з великим успіхом

Торонто. — Концерт філядельфійського хору „Кобзар", який відбувся мин. неділі, 6-го жовтня, під керівництвом Антона Рудницького у вщерть виповненій залі „Массей Голл" (3,000 місць) в Торонті, увінчався блискучим успіхом. Публіка, яка в рекордовій кількості виповнила цю репрезентативну концертову залю по береги, ентузіястично оплескувала хор і його диригента, солістів Євгенію Василенко, Марію Мурована, Лева Рейнаровича, віольончеліста Доріяна Рудницького, як і пару піяністів (при двох фортепіянах) Романа Рудницького та Луї Нейґела. Захоплено прийняли слухачі виконання монументальної кантати диригента - композитора, „Посланіє". Після закінчення першої частини концерту, представник хору „Прометей" привітав гостей. Диригентові Антонові Рудницькому вручено від місцевих хорів два великі коші квітів, які він передав обом солісткам хору „Кобзар".

● **Контрольна Рада** Підривної Діяльности продовжувала переслухання в Ню Йорку і довідалася від Аллена Р. Прінса з Бруклина, що голова Організації Заавансована Молодь Майк Стейн є членом комуністичної Партії ЗДА. Прінс вступив до партії в 1959 році на те тільки, щоб повідомляти Федеральне Бюро Інвестиґацій про діяльність цієї партії. Він виступив із неї в 1962 році

ПРЕМ'ЄР БРИТАНІЇ РАПТОМ ЗАНЕДУЖАВ, — КРИЗА УРЯДУ

Лондон. — Гаролд Мекміллен, британський прем'єр, раптом занедужав і пізнім вечером в минулий вівторок 8-го жовтня ц. р. перевезли його до шпиталю, де — мабуть — у найближчий четвер буде оперований на простату. Хоч він відужав вже болі, проте ще того самого дня вранці головував на засіданні повного уряду, де, між іншим, порішено, що під кінець цього тижня він складе заяву на конференції Консервативної партії про свої персональні пляни: чи він рішений зректися прем'єрства ще перед виборами, що мають відбутися осінню наступного року, чи збереже за собою становище партійного лідера і надалі. Саме у середу 9-го вересня розпочалась в Блекпулі, надморській місцевості на західньому березі Англії, конференція Консервативної партії. Коли три лікарі, викликані до Мекміллена у вівторок, рішили, що він мусить піддатись операції, він призначив на тимчасового керівника всіх державних справ міністра внутрішніх справ Р. А. Батлера. Хоч лікарі висловили надію, що Мекміллен зможе вернутися до своїх державних обов'язків „за кілька тижнів", проте загально вважають, що ця недуга приспішить його резиґнацію. Гаролд Мекміллен має тільки 10-го лютого найближчого року 70 років. Він став британським прем'єром 7-го січня 1957 року після резиґнації внаслідок недуги Антоні Ідена, який тепер засідає в палаті лордів. Мекміллен перейняв керму влади в Британії безпосередньо після Суецької кризи, яка потрясла була однаково закордонними, як внутрішньо - політичними відносинами, поладнав кризу всередині Консервативної партії і виграв був вибори в 1959 році. Однак в останніх двох роках Консервативна партія тратить в усіх доповняльних та комунальних виборах і за всіма познаками в найближчих виборах мусить виграти соціялісти з Партії Праці. Саме тому Консервативна партія потребує меткого й енерґійного керівництва. Уряд Мекміллена був поважно захитаний в літі цього року внаслідку скандалу з військовим міністром Джоном Профумо, який втримував близьке знайомство з Кристиною Кілер, дівчиною легких обичаїв, яка в тому самому часі таке саме знайомство підтримувала з совєтським морським аташе, який напевне займався шпигунською роботою. Тому Мекміленові закидали, що він легковажно поставився до поведення військового міністра, яке могло наразити на шкоду безпеку держави. Хоча Профумо зрезиґнував, проте ця справа не затихла зовсім ще по нинішній день. Суперниками Батлера на становище британського прем'єра за перебуванням при владі Консервативної партії є голова тієї партії Айен МекЛід, лорд королівської печаті Едвард Гіт, канцлер скарбу Реджиналд Мавдлінг і лідер консервативних в палаті лордів Вайкавнт Гейлсгем. Р. А.

На Вселенському Соборі перевагу мають прихильники більшого впливу єпископів

Рим. — У дебатах над проєктом декрету „Про Церкву" виявилась виразна більшість прихильників збільшення впливу спархіяльних владик на хід справ цілої Католицької Церкви. Три кардинали — Поль-Еміль Лежер з Монтреалу, Франц Кеніґ з Відня, Жозеф Лефебр з Бурже у Франції — боронили концепцію встановити колективне тіло єпископів, як співвідповідальну установу поруч Курії — за керівництво і долю Церкви. Вони заперечували, наче б та співвідповідальність єпископів загрожувала авторитетові та зверхній владі Папи. Юґославський єпископ Кармель Зажинович саме зголосив був такий гострий за повагу й авторитет Папи внаслідок децентралізації внутрішнього управління в Католицькій Церкві, але й погоджувався, що повинна бути створена якась „Постійна Комісія" єпископів. Також у дебатах над відновленням стану так званих дияконів з поширенням правами і для ведення місійної праці — багато поважних членів Собору поручали, щоб допускати також жонатих дияконів. Проти цього проєкту виступив в минулу тиждні кардинал Спеллман з Ню Йорку, але мюнхенський кардинал Юліюс Депфнер, один із лідерів поступового крила на Соборі, полемізував з твердженнями кардинала Спеллмана.

Куба знову оскаржує Америку в приготуванні наїзду на неї

Об'єднані Нації. — Представник Куби Карльос Лешуга Гевія обкидав знову З'єднані Держави на пленумі Генеральної Асамблеї ОН в минулий понеділок 7 жовтня ц. р. лайками за нібито приготовлення збройної агресії. Названий представник Куби заявив, що Куба тому не приступає до атомового договору, що ЗДА продовжують „злочинні і протизаконні" дії проти Куби. Він твердив, що американські чинники вишколюють і фінансують „контрреволюціонерів" в Середній Америці для збройного виступу проти Куби та що американська база Ґвантанамо на Кубі є „гніздом шпигунів і саботажистів". Американський амбасадор в ОН Адлей Стівенсон скористав з т. зв. права відповіді і ствердив, що Фідель Кастро зрадив кубинській народ і кубинську революцію і даремне намагається відвернути увагу кубинського народу від внутрішньої мізерії — атаками проти ЗДА. Стівенсон висловив жаль, що Куба приєдналася до Комуністичного Китаю в справі атомового договору, і заявив, що між Кубою і Заходом могли б бути приязні взаємини, як би Фідель Кастро вирікся експортування комуністичної революції в інші латино-американські країни, зірвав свою залежність від комуністичних країн та привернув колишні демократичні свободи Кубі.

В АМЕРИЦІ

● **Ведеться крайова кампанія,** щоб зібрати, по можливості всі американські монети для Бібліотеки ім. Гаррі С. Трумана. Ця Бібліотека мала вже таку збірку монет, в якій були всі монети, видані за всіх президентів, яку подарував був колишній секретар скарбу за президентури Трумана Джан В. Снайдер, але її вкрали 12-го листопада 1962-го року. Збірку монет переводить фірма Стек в Ню Йорку, яка колекціонувала і давнішу збірку Снайдера, що її вкрадено в Бібліотеці ім. Трумана. Приймають тільки одну монету даного видання, дуплікати звертається тим, що їх подарували.

● **6 протикастрових кубинців** демонстрували в совєтському цирку в Ню Йорку, чим спричинили спізнення продукцій цього цирку. Два кубинці роздавали летючки, а 4 жінки розкинули кубинський прапор та написи „Росіяни, залишіть Кубу".

У СВІТІ

● **33-річний Адріян Ніколаєв** і 26-річна Валентина Терешкова, совєтські астронавти, буцім-то мають найближчої зими повінчатись. Покищо Терешкова об'їздить з пропаґандивними доповідями Кубу, а Ніколаєв живе на засекреченій ракетній базі в Совєтах.

● **Колишній південно - корейський** прем'єр По Чан Сонґ, що його опозиція висунула, як кандидата на президента у найближчих виборах, за що негайно військовий диктатор Чунґ Гі Парк посадив його до в'язниці, дав вістку з в'язниці, що він не буде кандидувати. Зате він поручив голосувати на колишнього президента Юн По Суна. Однак загально думають, що вийде таки Чунґ Гі Парк, який орудує апаратом поліції.

● **В Західній Німеччині** арештовано 22-річного Фріца Ганке, який був колись кордонним сторожем у Східній Німеччині і в тому часі застрілив одного німця, як той старався втекти до Західньої Німеччини. Згодом втік туди й сам Ганке.

СВОБОДА SVOBODA

Український щоденник — Ukrainian Daily

FOUNDED 1893

Ukrainian Newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J.

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25.—Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.5;0 three months $4.00. For UNA members monthly 65¢

Передплата: На рік — $12.00; на пів року $6.25; на три місяці $3.25. — В Джерзі Сіті і закордоном: — На рік $14.00; на пів року $7.50; на три місяці $4.00. — Для членів У. Н. Союзу, чоловіків і жінок — 65 центів місячно. — За кожну зміну адреси платиться 10 центів. Чеки і mony orders виставляти на: "Svoboda"

Статті і дописи, відписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою. — За зміст оголошень Редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N.J.

Делікатна політика

З демократизацією систем правління змінився характер не тільки внутрішньої, але й закордонної політики новітніх держав. Щораз більша пошана до волі власного народу й індивідуальних прав громадянина мусіла піти впарі з щораз більшою увагою до суверенности чужих держав та настроїв чужих народів. Водночас притупилась вразливість на такі слова й діла інших держав, які раніше були б спричиняли негайну гостру реакцію. Сталося це головно завдяки „тренінґові", що його західні демократичні країни перейшли у взаєминах з Совєтським Союзом та його сателітами. Образливо - провокаційний характер публічних виступів совєтських „дипломатів" призвичаїв західні країни не звертати уваги на ті образи й провокації, не реаґувати на них. І тому й по нинішній день Фідель Кастро безкарно обкидає лайками Америку та її Уряд, індонезійський уряд організує „спонтанну демонстрацію" юрби, яка безкарно спалює будинок британської амбасади, а південно-в'єтнамська поліція безкарно побиває американських пресових кореспондентів.

Раніше було б це річчю неможливою. Однак, останнім президентом, який різко ділами реаґував на загрозливі чи образливі для Америки виступи в латино-американських республіках, був Вудро Вільсон. Хоч вибори виграв Вільсон під гаслом миру, проте не завагався він встрянути у першу світову війну, відповівши на провокаційні дії німецьких підводних човнів. З того часу, так би мовити, клімат американської закордонної політики радикально змінився. За винятки треба вважати такі її акти, як вислання війська на рятунок Південної Кореї за президента Трумана у 1950 році, вислання морської піхоти президентом Айзенгавером до Ливану в 1958 році чи проголошення бльокади Куби президентом Кеннеді восени минулого року. Алеж відомо, що президент Труман не дозволив ген. МекАртурові переступити річку Ялу, щоб знівечити китайські постачальні бази в Монголії, а президент Кеннеді завернув також в половині дороги, не перевіривши на Кубі, чи дійсно забрано звідтіль совєтські ракети. Внаслідок обох тих помилок існують по нинішній день у світі два сильні ворожі бастіони.

Чи доцільною є делікатна закордонна політика терпеливости, кабінетного переконування і ультра-льояльности супроти чужинецьких режимів, які з свого боку поводяться провокаційно і обнижують повагу демократичного Заходу, — це питання знову заактуалізувалось саме у зв'язку з згаданими вгорі двома подіями з останнього часу: спалення британської амбасади в столиці Індонезії, при „невтральній" позиції тамошньої поліції, і вже другого з черги побиття американських журналістів поліцією в столиці Південного В'єтнаму. Основна помилка західньої дипломатії у відношенні до різних правителів полягає в тому, що західні державні мужі із глибоко вкоріненим демократичним світоглядом не всилі зрозуміти, що ті чужі правителі мають цілком іншу психіку й цілком інший підхід до людей і явищ. Большевикові Хрущову, як і антикомуністичному Нґо Дінг Діємові чи псевдоневтральному Сукарнові імпонує тільки сила. Якщо їм тієї сили західні держави не показують, вони леґковажно до них ставляться, лають їх уряди як імперіялістичні та колоніялістичні і поводяться провокаційно. Большевизм і фашизм народились тільки тому, що демократія боялася виявити свою силу. І нині демократичний Захід збереже свою передову позицію у світі лише тоді, коли всі його вороги будуть свідомі його сили.

Мао про Сталіна і Хрущова

У редакційній статті „Свободи" вже була мова про нову, незвичайно гостру атаку комунокитайців, спрямовану безпосередньо проти Хрущова за проведене ним розвінчання Сталіна. Виступив з цією атакою офіційний орган компартії Китаю „Женьмінь Жібао" 14 вересня цього року у відповідь на відкритого листа ЦК КПСС з 14 серпня. У західній пресі коментар „Женьмінь Жібао" був відомий тільки в уривках. Повний його текст у перекладі англійською мовою надрукований у щойно одержаному в ЗДА 38-му числі англомовного журналу „Пекінґ Рівю" з 20 вересня ц. р.

Згідно із своїми настановами комунокитайці стають в цьому коментарі в оборону „престижу й чести" Сталіна як „великого пролетарського революціонера" і „великого послідовника Маркса та Леніна" проти „ганебних нападів" Хрущова.

Але цікавий комунокитайський коментар не так арґументами й доводами в користь Сталіна, як ствердженнями, які розкривають глибше за всякі студії і трактати справжню суть комунізму і твореного комуністами ладу. Ствердження ці такі влучні й переконливі, що їх треба навести в перекладі українською мовою:

„Хрущов затаврував Сталіна, як „найбільшого в російській історії диктатора". Чи це значить те, що совєтське населення протягом довгих 30 років жило під тиранським режимом цього „найбільшого диктатора", а не в умовах соціялістичного ладу?..

„Хрущов знеславив Сталіна, як „деспота типу Івана Грозного". Чи не значить це, що велика КПСС і великий совєтський нарід упродовж понад 30 років жили не під диктатурою пролетаріяту, але животіли під владою феодального „деспота"?

„Хрущов по-наклепницькому назвав Сталіна „бандитом". Чи не значить це, що першу соціялістичну державу світу протягом довгого часу очолював „бандит?..

Хрущов кинув наклеп на Сталіна, як на „дурня". Чи не означає це, що провідником КПСС . . . протягом останніх десятиріч був „дурень"?..

Хрущов назвав Сталіна „ідіотом". Чи не значить це, що головнокомандувачем великої совєтської армії, переможної в антифашистській війні, був „ідіот"?..

Хрущов затаврував Сталіна, як „душогуба". Чи не значить це, що в міжнародному комуністичному русі „душогуб" був учителем протягом цілих десятиріч?..

Хрущов визначив Сталіна, як „газардового грача". Чи не значить це, що прапороносцем для революційних народів у їхній боротьбі проти імперіялізму і реакції був „газардовий грач?"

Усі ці комунокитайські ствердження доповнені з'ясуванням ролі самого Хрущова, який у 1937-38 і в наступних роках, як соратник Сталіна в Москві, а потім у Києві, прославляв Сталіна, як „великого генія, вчителя і провідника людства".

Не встряваючи в зміст і в подробиці спору між Хрущовим і Мао Тсе-тунґом, треба визнати за ними ту мимовільну заслугу, що своїми ревеляціями вони причинилися до розкриття злочинної суті комуністичної системи більше, як десятки авторів антикомуністичних дослідних праць і памфлетів. У розумінні Мао Тсе-тунґа не Сталін, але Хрущов є найгіршим диктатором, деспотом, бандитом, дурнем, ідіотом, душогубом і газардовим грачем. Таврує в цьому натяками Хрущов також і Мао Тсе-тунґа, і обидва вони показують всьому світові наглядно, що таке комунізм.

ПРОБЛЕМА АВТОМАТИЗАЦІЇ ПРАЦІ

3-го жовтня в Бюрі перепису населення у Вашинґтоні відбулася цікава церемонія-прощання з компютором, 12-річною машиною - автоматом, так званим „Унівàком І", який відробив свою службу і переходив на спочинок до Технологічного Музею.

У цій церемонії взяв участь секретар торгівлі Лютер Г. Годжес, який у прощальній промові заявив: „Кожний з нас брав участь у прийняттях, що їх влаштовується з приводу відходу на емеритуру чесних працівників у різних компаніях чи департаментах. Але як попрощатися з машиною, що ось тепер відходить на емеритуру?"

Хтось із присутніх, усміхаючись, сказав, що, на жаль, не можна подарувати цій машині золотого годинника, як роблять у відношенні до людей, які залишають працю, щоб перейти на пенсію. Директор Бюра перепису населення Ричард М. Скеммон офіційно повідомив про залишення праці Унівàком І, і після цього машина - автомат записала про себе в третій особі таке:

„Оце — остання праця Унівака І, серія ч. І. Цей компютор служив 12 років 6 місяців, відробивши понад 73,500 годин. Нині, тобто 3-го жовтня 1963 року, Бюро перепису населення передає опіку над цією машиною Смітсонському Інститутові. Кінець".

На місці цього піонера поставлено в Бюрі перепису нову машину, яка може працювати у 100 разів швидше від свого попередника і в мільйон разів швидше, як людина - урядовець. Емеритований автомат може „пригадати" 1,000 слів, а його наступник — 65,000.

Наводимо історію з цими машинами для того, щоб підкреслити, яке велике значення має автоматизація в американській економіці і чим вона є для американських робітників, що їх 40,000 кожного тижня мусять залишати працю, поступаючись перед машиною.

Ця справа ще грізніша тому, що навіть в урядових колах не всі розуміють цього явища і не здають собі справи з того, які наслідки може вона мати для економічного життя країни.

Того самого 3-го жовтня, виступаючи у сенатській Підкомісії Праці в справах механізації, президент Ю. С. Індастріс Джан І. Снайдер заявив: „Найбільш спокусливою байкою є твердження людей, які гадають, що автоматизація не позбавляє робітників численних варстатів праці. Забагато людей вірить у цю байку і замало знають правдиві факти. Тому немає покищо енерґійного змагання в тому напрямку, щоб механізація виробництва стала благословенням, а не катастрофою для людини".

Недавно в цій самій Сенатській Підкомісії виступав представник Департаменту Праці, який вважає, що автоматизація грає найменшу ролю в зростанні безробіття. Натомість Снайпер твердить, що внаслідок механізації не тільки зменшується загальне число затруднених, що їх працю виконують машини, але й промислові та інші підприємства не наймають нових робітників.

Інженери - технологи, — заявив цей промисловець, — винаходять машини, які „творять чудеса". На жаль, людина не спроможна достосовуватися до такого швидкого темпу винаходів, і тому автоматизація стає нещастям, а не благословенням людини. Тож готова повторитися історія з 19-го віку, коли робітники уважали машини за своїх ворогів, а про першу залізницю казали, що це — винахід злого духа.

Снайдер не погоджується з тими фахівцями, які твердять, що автоматизація створює нові варстати праці, бож, мовляв, треба робітників для обслуговування наявних і продукції нових машин - автоматів. „Суворою правдою є те, каже він, що модерні автоматичні машини потребують для їх обслуги дуже мало людських рук, бо коли б було інакше, то не виплачувалося б із них користати".

Промисловець Снайдер також не погоджується з авторами проєкту проти шкідливих наслідків механізації праці — переміщування робітників до інших районів. В дійсності, каже він, звільняється з праці таких робітників, які не надаються до переміщення, бо вони не мають належної кваліфікації, застарі та низько оплачувані і їм важко було б достосовуватися до нового життя на новому місці.

Надзвичайно складною проблемою автоматизації праці займається Американська фундація в справі автоматизації та затруднення разом із Товариством Машиністів. Ця фундація має незабаром опублікувати висліди своїх досліджень. Зокрема вона пропонуватиме запровадити коротший тиждень праці, про що вже натякав і през. Кеннеді.

При цій нагоді треба ще раз пригадати нашим батькам, щоб подбали про фахову освіту для своїх дітей, бо без такої освіти вже за кілька років важко буде молодій людині дістати працю.

Конґрес продовжив на один рік існування Комісії Громадянських Прав

Вашинґтон. — 7-го жовтня Палата Репрезентантів більшістю 265 до 80 прийняла законопроєкт, згідно з яким продовжується існування окремої Комісії Громадянських Прав ще на один рік. Цей проєкт давніше прийняв вже був Сенат, тому його відіслано до підпису Президента. Ця Комісія недавно передала свій звіт і мала б закінчити своє існування вже 30 листопада, коли б її не продовжено. Згідно з великим проєктом закону про охорону громадянських прав ця Комісія мала б бути постійною, але ще не є відомо, чи цей загальний проєкт буде в цьому році ухвалений з огляду на опозицію до нього південних демократичних сенаторів, які вестимуть проти нього обструкцію. Палатна Правнича Комісія почала 7-го жовтня дебати над проєктом про охорону громадянських прав. Південні демократичні конґресмени виступали проти того, щоб ухвалювати окремі закони про охорону громадянських прав і проти існування окремої Комісії Громадянських Прав, яка завинила в тому, що на Півдні виникли расові непорозуміння. Але конґресмен із Ню Йорку, демократ Джан Ліндсей сказав, що якби не було Комісії, то заворушення були б у десять разів більші.

Мих. Килимний

ПОЖЕЖІ В ПАРАНІ

Куритиба. — Майже з цілого вільного світу, а переважно із ЗДА надходять, сповнені тривогою і співчуттям, листи до українців Парани. Їхні брати і сестри, глибоко перейняті пресовими вістками про стихійні пожежі в естаді Парана, виявляють своє надзвичайне схвильовання долею тутешніх українців.

Ці численні листи, безперечно, є дуже відрадним явищем, що з усією очевидністю стверджує наявність серед української еміґрації винятковї солідарности та міцного почуття національного споріднення, а звідси — взаємного доброзичливого ставлення, щирої готовости, в разі потреби, прийти з допомогою тим, хто потерпів, хто зазнав лиха. Такий напрошується загальний висновок, коли читаєш згадані листи. А тепер — по суті справи.

Пожежі в Парані, а ще більше в інших, північних естадах Бразилії мають постійний характер і на них досі тут не звертали особливої уваги. Виникають вони переважно в часі, коли рихтують „нову землю" під ріллю, тобто, коли, після вирубання на певних ділянках лісу, починають палити пеньки та корчі. Процес палення провадять звичайно, не додержуючи протипожежних правил, хто як хоче і хто як вміє. Тому вогонь часто перекидається вітром далеко за межі тієї ділянки, що її готують під ріллю. Та воно якийсь час погорить і поволі згасне само собою чи під черговим зливним дощем. Інакше сталося цього року.

Прикінців'я зими в Парані видалося морозним, були ранки, коли температура спадала до 5 ступнів нижче зера. При відсутності снігу, такі холоди висушували ґрунт і нищили рослини не тільки на полях, а й у лісах. Зокрема виморозило, чи, як тут кажуть, „спекло" багато кави на плянтаціях, пошкодило сади (згинув персиковий квіт, але тепер персики зацвіли вдруге) та городи. Морози відразу заступила спека, внаслідок чого земля й рослини ще більше підсохли. Отож, коли почали випалювати ділянки під польові вгіддя, вогонь швидко кидався довкола, палив на своєму шляху ліси, дикі випаси („кампи") і кавові плянтації. Своєчасно на нього не звернули належної уваги, сподіваючись, що перші ж дощі його припинять, як то бувало досі.

Однак, дощі не випадали, засяг вогню чимраз більшав, огонь, що виник у різних місцях, почав з'єднуватися, не раз створюючи суцільний полум'яний фронт. У маленьких річках починала кипіти вода, а дим та кіптява застилали обрій непроникливими чорними пасмами. Уже проти такого вогню виявилися безсилими всі протипожежні організації Парани. Не змогли їм дати ради вислані в загрожені місцевості спеціяльні робітничі бриґади та військові частини, мало чим допомогли й пожежні команди з Сан Павльо та Ріо де Жанейро. Краще повелося технікам протипожежної справи, які приїхали із ЗДА: вони йшли в охоплений вогнем терен „ланцюжком", один за одним, поливаючи водою не тільки довколишній простір, а й один одного.

До речі сказати, американські техніки застосували методи гашення лісових і польових пожеж, віддавна застосовувані українськими колоністами Парани. Так, у колонії Венсеслав Браз назустріч пожежі, на вузькій, але довгій смузі вони створили штучну пожежу. Коли вогонь зударився з вогнем, на тому все й стало і вогонь припинив свій переможний хід уперед. Між іншим, наші колоністи з Венсеслав Браз запевняли автора цих рядків, що так поборювали колись вогонь славні запорізькі козаки. Чи так воно, чи ні, сказати не беруся, бо на власні очі ніколи не бачив, як січовики гасили пожежі...

Завдяки всім цим заходам пожежі почали спадати на силі саме того дня, коли керівник куритибської поліції прилюдно проголосив, що спинити їх може лише сам Бог. Останніми днями в Парані вже випадають доволі рясні дощі, отже загроза минула.

Ясна річ, пожежі завдали Парані чимало шкоди. Вигоріло багато лісів, зокрема цінних для деревообробної промисловости, кавових плянтацій, а також і людських осель. Є й жертви в людях. Але треба підкреслити, що того всього значно менше, як подавалося в пресових сенсаційних повідомленнях. У Бразилії, коли щось станеться, тоді фантазія газетярів не знає меж. Це стосується й до пожеж у Парані. Їх тут не стільки гасили, скільки про них кричали. Цим займалися й офіційні чинники, і часописи, і радіо-телевізія, а світові пресові аґенції страшні вістки рознесли по різних країнах, викликаючи збентеження також серед наших людей, що живуть далеко від Парани. Правда, це вже приносить реальну користь, бо почала надходити допомога потерпілим від ЗДА, Ватикану, Західньої Німеччини, навіть Франції, з якою Бразилія недавно провадила відому „війну за раки". Кілька більйонів крузейрів асиґнував Парані також федеральний уряд Бразилії. Як практично буде використана ця допомога — покаже майбутнє.

А тепер про українців Парани в зв'язку з пожежами. Автор цих рядків говорив з десятками людей із різних місцевостей естада, а також перечитав чимало листів від них. Встановив тільки одного частково потерпілого, відомого „фазендейро" українського роду, п. Івана Шмерегу, маєтки якого розташовані далеко на півночі Парани, в районі Асторґа, а також далеко від українських колоній. Вогневі п. Іван Шмерега давав раду з допомогою своїх бразилійських робітників. У нього згоріло до 25 тисяч кавових кущів, але чудовий піньоровий ліс йому вдалося врятувати. За знищену вогнем каву він має дістати відшкодування від уряду. Жадна з українських колоній не зазнала лиха від вогню. Там, де він наближався, українські поселенці вміли його перейняти і знешкодити. А до таких місцевостей, як Прудентопіль, Вера Ґварані тощо, пожежі взагалі не сягнули. Цією приємною вісткою радо ділимося з читачами „Свободи".

ЛІНІЯ МАЖІНО СЬОГОДНІ

За спеціяльним дозволом французького міністерства оборони кореспондент Асошіейтед Пресс оглядав нещодавно колись найбільшу гордість і надію французів, славетну і, здавалось, неприступну лінію Мажіно на східньому пограниччі Франції. Цю надзвичайно коштовну, майже фантастичну під технічним оглядом споруду передвоєнної Франції закінчено в грізних 1930-их роках і охрещено на честь тодішнього міністра оборони Андре Мажіно. На думку воєнних стратеґів Европи, це мало бути головне забороло Франції проти озброєного до зубів і аґресивного „Третього Райху". Але воєнні події з весною 1940 р., конкретно блискавичний наступ німецьких армій з півночі, а потім на південь, тобто „поза плечі" тієї оборонної лінії, примусили Францію до ганебної капітуляції в червні 1940 року.

Що бачив американський кореспондент у підземеллях лінії Мажіно?

Не лише в широкому світі, але й в самій Франції вважають, що ця колись найбільша гордість Франції тепер у стані повного занепаду. Бо ці терени зовсім недоступні для широкої публіки, для міжнародної туристики, навіть для місцевої людности. Майстерно замасковані лісовим гущівником входи цієї підземної твердині знаходяться під гострою контролею міністерства оборони.

Американського гостя - обсерватора украй здивувало, що, здавалося б, зовсім забута світом лінія Мажіно й далі живе своїм нормальним життям і сотки спеціяльно тренованих техніків тримають її майже в такому самому стані готовости, в якому була вона в тридцятих роках, коли десять тисяч кваліфікованих робітників і інженерів передавали її до вжитку своїй загроженій зі сходу батьківщині.

Кореспондент Асошіейтед Пресс завважує: „Це надрайнське заборало було занадто сильно збудоване, щоб можна було його знищити або щоб зуб часу доконав тут своє нищівне діло. Забагато грошей вложено в нього, щоб зоставити його на поталу".

Пів більйона долярів пожер цей довжелезний ланцюг смерти, в систему якого входить 25 великих і понад сто малих підземних фортифікацій. Найбільший форт Сімсерґоф у воєнному часі начислював дванадцять тисяч залоги, довжина його тунелів становила три милі. Саме цей форт оглядав американський кореспондент, зачудований усім, що побачив і почув від офіційних представників міністерства оборони. Цей, як і плеяду інших гнізд - фортів, кожного тижня відвідують спеціялісти, контролюючи незвичайно скомпліковану їх машинерію. Деякі з цих інженерів — це колишні старшини - фронтовики, які виконували там військові функції. Наприклад, один із них у малому бункрі із своєю залогою з 50 вояків ще через два тижні після підписання Францією капітуляції запекло боронився проти німецьких танків і літаків...

Французькі ветерани, тепер інженери- контролери цього лябіринту, казали американському гостеві, що поразка Франції не була спричинена слабістю лінії Мажіно супроти німецької зброї, — причиною катастрофи було фальшиве плянування цієї лінії. Первісна її довжина — 250 миль від швайцарського кордону по кордони Бельгії — повинна була мати своє північне крило-завершення довжиною 175 миль на території Бельгії. Такий гігантський вал, перетиканий кількома тисячами далекосяжних гармат і десятками тисяч кулеметів та мінометів напевно затримав би німецьку лявіну.

Як сказано, вся підземна машинерія широко розкиненої системи лінії Мажіно знаходиться в першорядному стані. Удень і вночі стало функціонує тут електрична, вентиляційна, огрівальна й водна система. Запасу пального матеріялу в залізо-бетонних надрах знаходиться завжди щонайменше на шість місяців. Десятки елевейторів, підземна залізнича сітка, пожежна й алярмова системи виглядають так, ніби два-три роки тому їх інстальовано.

Найбільші видатки в цьому „живому музеї" йдуть на консервацію соток кілометрів його тунелів. Вогкість і підземні джерела роблять своє руїнницьке діло.

Фантастичною була для чужинця їзда електричним поїздом поміж підземними бункрами: їх рух цілковито автоматизований, зелені й червоні світла діють бездоганно, як на поверхні землі.

Найважчого калібру гармати стоять на своїх колосальних підставах, готові кидати на ворога свої нищівні стрільна. Німецькі окупанти ніяк не могли розмонтувати ці „берти", зате легшого калібру зброю, а також багато льокомотив, моторів і іншого добра вивезено до Німеччини.

„Тепер тут усе в найкращому порядку, — сказав на прощання американцеві командант одного з фортів, — але заходить питання: навіщо все це?"

С. Т-ко

Остап Тарнавський

ЗУАДК

ЗЛУЧЕНИЙ УКРАЇНСЬКИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ

(До 20-річчя існування і праці)

(3)

Головна, одначе, праця ЗУАДК, що говорить про широкі плянові осяги цієї великої української організації, це переселення до заокеанських країн українських виселенців і втікачів з Европи. ЗУАДК у цій справі стояв у тісній співпраці не лише з міжнародними допомоговими організаціями, як УНРРА, ІРО чи Міждержавний Комітет для Европейської Еміґрації, але теж з урядовими американськими аґенціями для переселення, як ДіПі Комісія чи Адміністратор Акту Допомоги Втікачам 1953 року (РРА 1953). На основі закону про переселення ДіПі з 1948 року ЗУАДК переселив близько 40 тисяч українських еміґрантів до ЗДА. ЗУАДК брав також активну участь у переселенні українців до інших країн, головно до Канади, Австралії та південноамериканських країн. ЗУАДК включився в переселенчу акцію, ведену на основі нового закону про переселення втікачів (РРА 1953), і веде всі українські справи згідно з загальним іміґраційним так званим квотовим законом.

На терені нового поселення у ЗДА ЗУАДК не лише опікувався всіма новопоселенцями під правним оглядом, але й допомагав їм у підшукуванні праці, заступав перед урядами, служив порадою і вів широку акцію згідно з напрямними Суспільної Служби. Дитячі садки, літні оселі для дітей, допомога для старших і хворих, а далі допомога стати громадянами ЗДА — все це належало до обсягу діяльности ЗУАДК. Для цього ЗУАДК видавав спеціяльні публікації і вів пропаґанду в українській пресі.

Значення ЗУАДКомітету передусім у тому, що це — українська установа, ведена українським громадянством, яка має повне урядове визнання та міжнародні зв'язки і несе опіку й допомогу всім українським еміґрантам без огляду на їх політичні переконання чи віровизнання. Найновіші дані про працю Суспільної Служби вказують, що найдоцільніша допомога для окремих соціяльних чи національних груп це праця саме цих національних організацій.

За двадцять років діяльности ЗУАДК вповні себе виправдав. ЗУАДК врятував тисячі українців від загибелі. Десяткам тисяч еміґрантів ЗУАДК допоміг переселитися до заморських країн, більшу частину з цього числа перевіз до ЗДА, де вони знайшли змогу почати нове, забезпечене життя.

В останніх роках переселенча діяльність ЗУАДКомітету змаліла: менше стало кандидатів на переселення та й переселенчі закони не дають змоги для масової акції. Та все ж кожного року прибуває до ЗДА кілька десяток нових українських поселенців, завдячуючи своє переселення ЗУАДКомітетові. ЗУАДК переселив чимало родин з далекого Ірану, з Юґославії, з Ізраїлю, з Польщі і навіть з Совєтського Союзу. Теперішня переселенча акція вимагає більшої уваги й інтервенції.

У своїй великій переселенчій акції ЗУАДК переселив до ЗДА багато культурних, мистецьких і наукових діячів, цілий ансамбль театру Володимира Блавацького, театр Йосипа Гірняка, оперову групу д-ра Богдана Пюрка, ансамбль бандуристів Григорія Китастого, хор „Ватра" Лева Туркевича, багато письменників, мистців і науковців, які вже на американській землі повели велику діяльність в рамах УВАН, НТШ, літературних та мистецьких організацій.

ЗУАДК включався активно в кожну переселенчу акцію, що її вів американський уряд. У 1956 році, коли велика хвиля втікачів із революційної Мадярщини перейшла в Західню Европу, ЗУАДК почав посилену допомогову акцію. В той час станиці ЗУАДК працювали у Відні і в Мюнхені, допомагаючи втікачам з Мадярщини, між якими були також українці. У важкі часи терору в Східній Німеччині велику роботу провів ЗУАДК у Берліні, мавши там свою станицю. Завданням цієї станиці було нести першу поміч українцям, яким вдалось перейти на західню сторону.

Акція матеріяльної допомоги ЗУАДКомітету триває досьогодні. Правда, засоби нашої установи змаліли, і тому ця акція не має того масового характеру, що його мала в час першої зустрічі з сотнями тисяч утікачів і переміщених українців після закінчення війни. Теперішня допомогова акція ЗУАДКомітету більше зосереджена і зраціоналізована. ЗУАДК намагається допомагати матеріяльно передусім діячам культури. Роками несе він матеріяльну поміч працівникам Осередку НТШ у Сарселі, у Франції. ЗУАДК веде широку діяльність в ділянці інтеґрації наших людей у країнах Західньої Европи, головно в Німеччині, співпрацюючи в цій справі з урядовими чинниками і міжнародними організаціями, як також з урядом Високого Комісара для Втікачів при Об'єднаних Націях. Головно в останніх двох роках ЗУАДК почав тісну співпрацю з цим урядом для виєднання відшкодування всім тим українцям, які були покривджені режимом націонал - соціялістичної Німеччини. Українські апліканти вносили свої прохання за посередництвом ЗУАДК і за посередництвом ЗУАДК почали виплачувати їм відшкодування. Окремою акцією веде Европейське Представництво ЗУАДК справи відшкодувань для українців від німецького уряду.

ЖОВТЕНЬ — МІСЯЦЬ ФОНДУ „ВЕСЕЛКИ". ДОПОМОЖІТЬ „ВЕСЕЛЦІ" ПРОЯСНИТИ ДУШУ УКРАЇНСЬКОЇ ДИТИНИ! ВИШЛІТЬ СВОЮ ПЕРЕДПЛАТУ І ЩЕДРУ ПОЖЕРТВУ НА ЇЇ ВИДАВНИЧИЙ ФОНД!

В століття „Запорожця за Дунаєм"

Роками вагомитий ювілей опери Семена Гулака-Артемовського збігається з розмірно маленькими, бо тільки третіми, роковинами існування Оперного Ансамблю в Ню Йорку. Це зовсім природне, що свій маленький „ювілей" відмічує Ансамбль постановкою великого ювілею.

Сто років тому Гулак-Артемовський ставив свого „Запорожця" в петербурзькому театрі і в тій постановці оживив невмирущу з того часу і доволі контроверсійну постать нашої драматургії, основний стовп репертуару всіх можливих театрів Придніпрянщини і Галичини, весельчака, яскраво мальовничий тип казарлюги, що поєднує в собі з назверхнім комізмом і театральністю жесту, риси тонкого дипломата і серйозного провідника політичних еміґрантів в Туреччині.

Лев Рейнарович

Сьогодні приходиться піддати повній переоцінці факт виведення Карасем громади запорожців зі скитальщини в умови панування московського наїзника. Але треба зважити обставини, що примушували Гулака-Артемовського дати власне таке закінчення опери, щоб з ним просунути на сцену свого „Запорожця" — невміраку.

Контроверсійність опери в тому, що в дискусіях над її лібреттом оспорювано неоднократно постать Карася як представника козацтва, мовляв, як же ж уосіблювати наше славни лицарство в п'яниці, що вихитується по сцені, зчиняє колотнечі з жінкою, закочує навіть рукави, щоб, чого доброго, перем'яти боки „вражій бабі", врешті ж дає себе ганебно лупшачити своїй подрузі макогоном.

Народ десятками років на „Запорожця" ходив, ходив і ремствував, коли це був культурний та ідейно думаючий глядач. Звичайно невибаглива „ґалерія" рясно оплескувала оті неподобства, що їх витворяли незліченні Карасі обабіч Збруча, відзначуючи „кульмінацію" опери, момент цілування пляшки зі сивухою і пияцькі пірусти ентузіястичними вигуками признання для „мистецтва".

В поході з петербурзьких підмостків в простір і час „Запорожець" переніс багато дечого, з того, що переніс на собі український народ, його культура, а зокрема український театр, в умовах московського поневолення. Це певне, що складніших, важчих і відповідальніших обставин існування від української, не мала ніяка інша Мельпомена світу. Може найбільше потерпів на тому іменно „Запорожець", Карась і частково Одарка, що їх, неґідними практиками малоросійських театрів, вульгарних режисерів і інтерпретаторів, зведено до рівеня халабудних персонажів, блазнів, що ексгібіціонізмом своїх подружніх пересправ в чаду алькоголю, яким пропахчено цілу оперу, купували признання малокультурного і ще менше ідейного глядача ну, і задоволене схвалення московських цензорів. Схвалюванням Карася-п'яниці і Одарки-Ксантипи, цензори-русифікатори, як і у випадку побутовилх драм і комедій, та спотворютанням нашої бувальщини і побуту взагалі, хотіли остаточно розправитися з грізними для самодержавія тінями нашого минулого, звести нашу мову до вульгарного „наречія", а славну історію гордого народу до спорадичного бунтарства п'яних Карасів.

Суґестії в інтерпретації постаті Карася власне таким, яким сформував його малоросійський театр, передалися режисерам і акторам по закону інерції і зле зрозумілого пошанування традиції. Ці суґестії були такі сильні, що небагатьом реалізаторам спадало на думку відчистити оперу від намулу, щоб з-під нього виявити Карася-лицаря і

Марта Кокольська-Кобрин

Одарку кохаючу подругу, правда, ревниву і говірку, але аж ніяк не Ксантипу і базарну цокотуху. Що ж, мовляв, традиція в нас така, а як же проти традиції?!...

Мало кому, нащастя, були і такі режисери і такі актори були, —хотілося вникнути в певні наші традиції подружніх взаємин, з нанесенням на них відсвітками матріярхату, коли то чоловік жартома наче б то визволяється з-під „тиранії" жінки, або, знову таки жартуючи, перебільшено демонструє свою повну емансипацію, почуття власної сили і влади.

Ще в нашому, сучасному селянському побуті, при нагодах напр. свят, весіль і крестин, коли у господаря гостює більша кількість людей, часто вив'язується між чоловіком і жінкою жартівливий діялог в тоні отих обопільних перебільшених претенсій до подружнього суверенітету, або ж робленої заляканости чоловіка перед авторитетом жінки. Такі діялоги в дусі „комедія дель арте", дуже співзвучні іменно з тоном діялогів Карася з Одаркою, врешті дуже милі і либонь чи не єдині в українців.

Режисерам - вульгаризаторам і таким же акторам було зовсім не цікаво перед постановкою робити психологічні аналізи типажу лібретта і шукати його вірного та ідейно витриманого образу. Погоня за доброю касою і бурхливими оплесками і радісним іржанням „гальорки", навіть вже і без політичної пресії царських цензорів, штовхали їх до дальшого, безжалісного заялложування врешті всіх таки типажів „Запорожця", включно з Імамом, поверховим, злоякісним штампом.

Оперний Ансамбль в Ню йорку для гідного вшанування і реабілітації настільки популярного наскільки і боляче каліченого „Запорожця" перед його постановкою проводить доволі основну працю над відчищенням образу Карася, — в першу чергу.

Артист Л. Рейнарович при допомозі колеґ, відважно ламає власні і чужі машкарні наверствування на постаті Карася і в довгих дискусіях та покількакратих випробовуванням поодиноких образів та фраз, поволі наближається до такої подоби центральної постаті опери, на яку собі заслужив Ювілят і яку прагнули б бачити культурні глядачі, і яку можна б показати нашій молоді без риску скомпромітувати в їхніх очах козацьке лицарство, а в тім і його ідеали.

Нюйорський оперний Ансамбль після своїх успішних постановок „Катерини" та

Іван Гош

„Нюктурну" (які зворушливі відзиви на них глядачів — „Від сорока років такої імпрези не чув" — о. Вала з Нюарку; або „замісць квітів вручаємо вам наші серця як живу китицю" — П. Стефанович") ставить заповідженого ще в травні „Запорожця". І ця, як і попередні постановки, народжується з великих зусиль і самопосвяти солістів і хористів і адміністраційного апарату. Адже розподіл тих „на чисто" приходів з вистав декому з артистів, не кажучи хористів і коштів подорожі на проби не покриває.

Ставлять „Запорожця" ті, що люблять сцену, для тих, ща люблять театр. Участь таких солістів як Ганна Шерей, Марта Кокольська, Лев Рейнарович, Іван Гош, жертвенного і голосистого хору і симфонічної оркестри під батутою маестра Олега Стратичука, співпраці проф. Верника і врешті балет керований проф. Р. Петриною ґарантують високий рівень постановки. Численною участю на близькій виставі, нюйоркчани повинні виявити членам Ансамблю свою симпатію і заохоту до дальшої запланованої праці над новими постановками.

В. Ласовський

Безплатні курси в Ню Йорку

Хто вміє читати й писати дещо по англійськи, може записатися на безплатні курси в Ню Йорку при 155-ій Вест 72 вулиці, де навчатимуть того, що потрібно знати при екзамені до отримання американського громадянства. Курси починаються 17-го жовтня. Вони будуть відбуватися в четверги від 7:30 до 9:30 увечері.

3-ий зошит Етимологічного Словника в друку

Вінніпеґ. — Третій том „Етимологічного словника української мови" за редакцією проф. Яр. Рудницького в виданнях УВАН у Канаді здано до друку. Він появиться, згідно з пляном, в першій половині наступного року, й обхоплюватиме букви „В" та „В". Заповіджена перша частина етимологічного словника Кравчука в Києві і у виданнях Академії Наук УРСР 1962 році, і досі не вийшла, що мала появитися в друком, хоч автор її опрацював і проголосив її появу на початок 1962 року.

КАДР ІЗ ФІЛЬМУ

„Дитина і дві матері"

Актор Гнат Балазюк в ролі д-ра Авраама Авраамовича. Новий укр. кінофільм (модерна психологічна драма) незабаром буде демонструватися в Канаді і ЗДА. Реалізація: Лев Т. Орлигора. (Інформує Укрспілка „Ладо-Фільм", Сан Франсіско, Каліф.).

З нестерпним болем повідомляємо всіх наших Друзів, Приятелів і Знайомих, що після короткої, але дуже тяжкої хвороби наша Найдорожча

ДРУЖИНА, МАТУСЯ і БАБЦЯ

сл. п.

НАТАЛКА ШРАМЕНКО

прийнявши Св. Тайни і Миропомазання на 68-му році її життя, 5-го жовтня 1963 року о год. 3:35, відійшла у Вічність.

Невіджалувана Св. Пам'яті Померла, понад 40 років еміґрації, віддавала всі свої сили в боротьбі за національне українське серце і душу української дитини і молоді.

Хай же чужа земля буде їй легкою.

Просимо всіх її учнів, розкиданих на всіх просторах Вільного світу, помолитися за спокій її Душі.

Похорон відбувся у вівторок, 8-го жовтня 1963 року в м. Ауґсбурґ (Німеччина) о год. 14:00 на цвинтарі Обергаузен.

МИКОЛА — чоловік
ВАСИЛИНА — донька
ТАМАРА — внучка

Ауґсбурґ (Німеччина)

13 жовтня — слово за українським громадянством Шикаго

Український Громадський Комітет для Відзначення 30-ти річчя голоду в Україні, до складу якого входять представники всіх українських громадських, релігійних та молодечих організацій, свою працю довів майже до кінця. День маніфестації в неділю 13-го жовтня, перед нами. Останнє слово залишилось за Шикаго. І Комітет вірить, що всі як один, українці, візьмуть участь в такій важливій маніфестації - протесті.

Засідання Комітету чи певних Комісій відбувалися на протязі місяців по два і три рази на тиждень. Громадський Комітет очолює відомий шикаговський адвокат д-р Роман Смук. До секретаріяту Комітету належить М. Шпікула, Вол. Ничай, М. Куропась та Ів. Лисенко. До Програмово - політичної Комісії, яку очолює Василь Ростун, входять М. Семчишин, С. Балух, які тісно співпрацювали з Пресово - інформаційною Комісією, яку очолює Мирон Куропась, а членами є Уляна Целевич та Ол. Коновал, пізніше докооптований як реф. преси. Фінансову Комісію очолює М. Харів, як реф. фінансів, В. Бражник скарбник Комітету, а А. Зборик, М. Ольшанський, Р. Кобилецький та Гр. Лень — члени. Організаційно - технічну комісію очолює проф. А. Антонович, а членами є Б. Шевченко, Л. Ботвин та Б. Кашуба. До Контрольної Комісії входять І. Михальцевич, як голова, а як члени В. Шевченко та Т. Печенюк.

Маніфестаційний протест 13 жовтня, це наш, у вільному світі, український фронт. Пам'ятаймо, що казав наш поет Іван Франко: „Кожний думай, що на тобі мільйонів стан стоїть, що за долю мільйонів мусиш дати ти одвіт."

Тому всі на маніфестацію! Збірка всіх українців на площі школи Шопена при Ройс і Кембел в неділю 13 жовтня в 1-ій годині по обіді (на випадок непогоди збірка в Арморі Голл о 2-ій год.). Маніфестаційний похід ітиме вулицями Кембел, Оґаста, Каліфорнія та Норд. В Арморі Голл при Норд і Кедзі відбудеться маніфестаційне віче, на якім будуть затверджені важливі резолюції й надіслані до всіх впливових осіб Америки та Об'єднаних націй. Тому потрібна якнайчисленніша присутність.

50-ліття 350 Відділу УНСоюзу в Стемфорді

(Закінченя зі сторінки 1-ої)

звіт з 50-літньої праці Відділу, з якого приявні довідалися, що Відділ виплатив імпонуючі суми на підмогу членам, вдовам і сиротам та на церковні і громадські цілі в Україні і в ЗДА. Для прикладу слід подати, що Відділ вплатив $ 555 на УККА. Після цього вкладали привіти і побажання Ювілятові проф. Михайло Нагірний від 108 Відділу „Провидіння", Антін Маланчук, кол. союзовий організатор, мґр. Ів. Телюк, голова стейтового комітету Відділів УНСоюзу в Коннектикат, Ярослав Гук, головний радний УНСоюзу з того стейту, та Василь Блащук від членів-основників Братства, який відмітив, що за останніх 40 років 350 Відділ УНСоюзу не суспендував ані одного члена. Головну промову виголосив головний секретар УНСоюзу Ярослав Падох, який в імені Екзекутиви УНСоюзу передав почесні грамоти з признанням за заслуги при заснуванні Відділу та розбудові громадського життя в Стемфорді членам — основникам, Василеві Бреянові, першому касирові Відділу, Михайлові Бодарикові, Данилові Малинякові, Іванові Тирчикові та Василеві Блащукові, тостмайстрові бенкету і довголітньому касирові Відділу. В промовах відмічено велике значення роботи, яку проробили УНСоюз та його Відділи в давні піонерські часи. З признанням підмічено також факт, що обі новіші українські еміграції, які прибули сюди після обох світових війн, включилися в УНСоюз і інші тутешні організації, розбудували їх і спільно з ранніми емігрантами розбудовують їх дальше. Головний секретар відмітив, що 50-літній ювілей 350 Відділу подібно, як недалекий 70-річний ювілей всього УНСоюзу, зустрічаємо в радісному настрою, бо УНСоюз, а з ним і вся українська громада в Америці, з кожним роком ростуть, поширюються та поглиблюють свою діяльність і зближають час здійснення наших національних аспірацій. Під кінець промовив ще д-р Василь Палідвор, колишній секретар і успішний організатор 350 Відділу, теперішній секретар великого 204 Відділу в Ню Йорку, якому приявні щиро дякували за працю для місцевого союзового Відділу та громади. На закінчення промовляв о. парох Стефан Хрепта, який в теплих словах подякував місцевій союзовій громаді за прикладну співпрацю з парохією та склав побажання дальших успішних років праці для добра української церкви та народу. Отець декан молитвою закінчив це союзове свято, яке було водночас загальним святом місцевої громади.

Відкриття виставки творів українських мистців

Ню Йорк, (Л.Д.). — В неділю 6 жовтня 1963 року у великій залі будинку Академії в Ню Йорку відкрито виставку творів українських мистців, що їх вони подарували Академії, щоб допомогти сплатити борг за будинок. На виставці представлені мистці: М. Анастазієвський, К. Антонович, Р. Василишин, Я. Вижницький, М. Гарасовська-Дачишин, Д. Горняткевич, О. Дядинюк, В. Дорошенко, С. Зарицька, А. Калимон, А. Коломиєць, О. Кононенко-Трофимовська, К. Кричевська-Росандич, В. Кивелюк, І. Кучмак, І. Курах, С. Макаренко, П. Мегик, К. Мілонадіс, І. Несторович, Р. Пачовський, Е. Ротт, С. Рожок, В. Сімянців, А. Сологуб, Ю. Соловій, Н. Сомко, Н. Стефанів, Б. Титла, Д. Шолдра та Т. Шумилович. Виставлені переважно картини олією, а також акварелі, темпера, темпера - пастель, гваш, лінорит і два скульптурні твори. Виставку відкрив проф. Д. А. Горняткевич, віце-президент УВАН у ЗДА і голова Мистецької Кураторії Академії. Він відзначив своєрідний характер виставки творів українських мистців кількох генерацій, що вийшли з різних мистецьких шкіл і репрезентують різні стилі. Та кожний експонат виставки є демонстрацією доброї волі мистця, що жертвенно прийшов з допомогою Академії. М. В. Коць, голова Фундації Академії, коротко розповів про зусилля Фундації, спрямовані на якнайшвидшу оплату боргу за будинок. Він нагадав про допомогу широкого загалу громадянства і про особливу активну допомогу мистців: артистів драми і музик, як от Олімпії Добровольської, Йосипа Гірняка, Вадима Кіпи, Оперного Ансамблю під керівництвом Ігоря Соневицького та інших. Артисти влаштовували вечори, увесь прибуток з яких пішов на сплату боргу. Фундація звернулась до майстрів образотворчого мистецтва з проханням допомогти Академії й у відгук на це наспіли твори 32 мистців з Америки, Канади й Франції. Доповідач прочитав ряд листів від мистців, що їх вони писали, надсилаючи свої твори. Він зауважив, що відсоток мистців які відгукнулись на заклик Академії, є в десятки разів вищий від відсотка громадян, до яких Академія зверталась з проханням допомогти сплатити борг за будинок і розвивати наукову й культурну працю. Частину картин, виставлених в Академії, уже продано.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ Українського Народного Союзу

П'ЯТНИЦЯ, 11-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Членські вкладки від членів 189 Відд. ім. Петлюри будуть прийматися в п'ятницю 11-го жовтня ц. р. від год. 7-8 веч. в домі 5020 Олд Йорк Ровд та в неділю 13 жовтня в Проґресивному Клюбі 1938 Джерментавн Аве. від год. 12-1 по пол. Одночасно буде ознайомлення членів з новою акцидентовою грамотою. — Т. Тещук, секр.

НЮАРК, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 371, в год. 8-ій веч. в Січовій Залі. Прохається членів вирівняти свої залеглі вкладки. — Ю. Баранюк, секр.

СУБОТА, 12-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя, Відд. 270 о год. 7-ій веч. УНДомі при 90-96 Fleet St. — В. Жуковський, секр.

ЧЕСТЕР, Па. Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка, Відд. 156, о год. 7:30 веч. — В. Новак, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Трикватральні збори Б-ва св. Володимира, Відд. 130, о год. 8-ій веч. в приміщенні Укр. Кат. Ветеранів при 33 іст 7-ма вул. На порядку нарад звіт Уряду і Контр. Ком. а також важні справи до полагодження. Перед зборами можна вплатити членські вкладки. — В. Піх, предс., М. Кравчук, касир, І. Малець, секр.

НЕДІЛЯ, 13-го ЖОВТНЯ 1963 р.:

КЛІВЛЕНД, Огайо. Місячні збори Т-ва Львів, Відд. 346, в год. 2-ій по пол. в Спортовій домівці УНДому при вул. В. 14. Є важні справи. На зборах приймається членські вкладки. — Р. Чучкевич, секр.

БАЛТІМОР, Мд. Місячні збори Бр. Пресвятої Тройці, 320 Відд. о год. 1:30 по пол. Укр. Гор. Клюбі при 3101 O'Donnell St. — Пісецький, предс., Ів. Малко, секр.

ДЕТРОЙТ, Міш. Місячні збори Б-ва св. Ів. Хрестителя, Відд. 292 о год. 1:30 по пол. в УНДомі. — В. Терлецький, пред., О. Рудницький, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, Па. Збори Т-ва Єдність, Відд. 163 о год. 12-ій вполудне в домі Горожан, 847 Н. Френклін. — С. Филик, секр.

КЛІВЛЕНД, Огайо. Збірка місячних вкладок Б-ва св. ап. Петра і Павла, Відд. 102, в неділю 13 жовтня зараз по співаній Службі Божій в церковній залі 2280 W. 7th — І. Попович, предс., Г. Голубець, касир, М. Бобечко, секр.

ТАРЗАН, ч. 5121. Труп Нґота...

... Тарзан відпустив своїх арабів, а тоді вернувся через село, щоб знайти П'єра.

Але в королівській хижі залишилася тільки одна особа...

І ця особа була зредукована до жалісного трупа!